

Výstava v Galerii Nahoře DK Metropol – 2. respirium, Senovážné nám. 2 , České Budějovice (15. listopadu - 15. prosince 2017) je součástí volného cyklu, který v loňském roce započal připomenutím 100. výročí narození významného pedagoga a organizátora, fotografa K.O.Hrubého, a který si klade za cíl připomenout díla a osobnosti, jejichž význam nebyl v kontextu dějin české fotografie zcela doceněn, prostřednictvím svazové sbírky fotografií.

Protože objektivní zhodnocení autorů spjatých s určitým dějinným obdobím se v nových podmínkách stává složitě, zůstávají často stranou zájmu historiků. Osobnost Zdeňka Voženílků a jeho obsáhlý dokumentárně i umělecky mimořádný odkaz jsou toho typickým příkladem. Jeho jméno, které bylo v šedesátých a sedmdesátých letech minulého století v národním i mezinárodním měřítku pojmem, je v současnosti skoro zapomenuto. Výstava Voženílkových fotografií ze sbírky Svazu českých fotografů, představující nepočtený, ale reprezentativní průřez celou jeho tvorbou, chce upozornit na přínos a originalitu tohoto autora. Navazuje na expozici uspořádanou roku 2016 Uměleckoprůmyslovým muzeem v Galerii Josefa Sudka v Praze, která prolomila více než čtyřicetiletou přestávku v prezentaci jeho díla a setkala se s poměrně velkým ohlasem. Kurátor Jan Mlčoch jej označuje za „pokračovatele avantgardních meziválečných fotografů architektury“. To nabízí nutnost ocenit umělecký vklad dosud hlavně jako dokument doby označovaných snímků. Odhalit půvab Voženílkových fotografií „socialistické architektury“, využívajících a kombinujících jeho výtvarné nadání, fotografickou erudici a zároveň technické a stavební znalosti. Připomenout – snad trochu i v souvislosti s tím, že dosud opomíjená koncepce vstupu uměleckých děl do veřejných prostor, jíž přála právě šedesátá a sedmdesátá léta minulého století, začíná být postupně rehabilitována – i rozsáhlý archiv jeho fotografií plastik dotvářejících nové stavby a osvěžujících nudné prostory nově vznikajících sídlišť. Pokud si připustíme, že Voženílkovy záběry nových budov a sídlištních celků a detailů působí lépe než architektonické a umělecké originály samy, vyvstává otázka kvality fotografického zachycení uměleckého díla, které v našich podmínkách reprezentovali např. Karel Plicka, Tibor Honty, Josef Ehm či Karel Neubert, otázka vlastního vkladu a důležitosti profesionality fotografa při reprodukci a tvůrčím fotografickém ztvárnění artefaktů z jiných oborů umění, a zdá se, že právě

Voženílkův přístup k ní má co říci, protože se mu podařilo skloubit názornost a fantazii, fotografickými prostředky vyjádřit nejen skutečnost daného díla, ale i emoce, jež vzbuzuje. Ukazuje se navíc, že nejen Voženílkovy fotografie moderní architektury a často opovrhovaného prostředí sídlišť, ale i propracované žánrové scény z Prahy či venkova jsou cenným svědectvím o životním stylu dané doby. Podobu klasických obrazů má v době vzniku velmi oceňovaná, malebná a optimistická Zima v Praze, nezapomenutelné i v četnosti tohoto fotografického námětu jsou v podstatě na kontrastu černé a bílé stojící fotografie pražských mostů. Nedoceněny zůstávají zatím jeho obrazy krajiny a experimentující pojetí přírody (např. cyklus věnovaný stromu), dokumentární záběry z prostředí vodáckých závodů, plováren a vodních sportů vůbec, prozrazující jeho zaujetí kouzlem řeky a vody, jemuž zamýšlel věnovat samostatnou publikaci. Okouzující a navíc vtipné fotografie z pouličního prostředí Paříže a Versailles, kam zavítal jen krátce, jen dokreslují Voženílkovu schopnost reagovat na proměnlivost námětu a ryze fotografickým způsobem ve zkratce charakterizovat různá prostředí.

Jak probíhala životní dráha tohoto všestranného fotografa? Narodil se v Běchovicích u Prahy v roce 1929. V roce 1948 ukončil vyšší stavební školu a o pět let později nastupuje do Pražského projektového ústavu, kde posléze přejímá pozici vedoucího fotolaboratoře. To vlastně znamená profesionalizaci jeho životního koníčka, jemuž se věnoval od útlého věku a jako člen fotoklubu Vagonka Tatra obesílal soutěže a výstavy a získal řadu ocenění. Přátelství a spolupráce ho spojovaly s významnými architekty a sochaři své doby, jeho fotografie byly součástí mnoha výstav a publikací o Praze a Československu. To reprezentoval i na společných mezinárodních výstavách, například Velcí fotografové naší doby 1964 ve Versailles, Školy a směry současné fotografie 1964 a Photography in Fine Arts 1967 v New Yorku, spolu s Martinem Martinčkem i na Expo 67 v Montrealu. Od roku 1963 byl členem Svazu československých výtvarných umělců, s nímž se zúčastňoval členských a výběrových výstav. Podílel se i na dalších výstavách s tematikou historické a moderní architektury ve spolupráci se Svazem architektů, Útvarem hlavního architekta Prahy a dalšími institucemi. Samostatně vystavoval v Moskvě, Praze, Havaně, Českých Budějovicích. V roce 1981 podlehl opakovaným infarktům a jeho dílo bylo předčasně ukončeno. Je zastoupen ve sbírkách Moravské galerie v Brně, Sbírce SČF v Národním archivu ČR, Národní knihovny v Paříži a Muzea umění v Seattle (USA).

O Voženílkově moderním a invenčním přístupu k fotografii svědčí i originální autoportrét, který je součástí aktuální výstavy, o níž věříme, že není posledním připomenutím díla tohoto velkého fotografa.

VĚRA MATĚJŮ